

Šv. Kūčios?

O kodėl šventos? Kas nusprendė jog jos yra šventos?

Man asmeniškai kūčios nėra šventė, yra eilinė diena, na ne eilinė, o nuobodi diena. Kai pagalvoju apie kvailystes kurių prigalvota kūčių dienai, kam to reikia? Kalėdų išvakarės tai ir tegu lieka Kalėdų išvakarės. Kodėl prieš savo gimtadienį niekas nedaro gimtadienio išvakarių balius? Kodėl prieš nepriklausomybės dieną (Vasario 16 d., Kovo 11 d.) niekas nedaro išvakarių balius? O prieš Kalėdas daro?

O kas yra Kalėdos? Ši šventė neturėtų vadintis Kalėdos, o turėtų vadintis tai kam ji skirta.

Jėzaus Kristaus gimtadienis, mano nuomonė yra tam labai griežta, man labai nepatinka jog pasaulyje paplitusi katalikybė, kuri į pasaulį teigia ereziją, apie viską.

Na kad ir paskutiniai įvykiai. Žmogus kuris 40 metų paralyžuotas, nori kad jį užmygdytų, nes jam yra kančia šitame pasaulyje gyventi. Juk tai jo sprendimas. Bet jie turi teisę neleisti jam to daryti. Įsivaizduokite dabar jūs norite nusipirkti naują namą kitoje šalyje ir jums neleis to daryti katalikų viršininkai. Na žinoma dabar pasakysite visai netinkamas pavyzdys. Ateis ir tokie laikai.

Taip pat kažkokie pagonyms sugalvojo kūčias, kokie ten papročiai yra? Blogos dvasios vakare vaikšto? Negalima vaikščioti lauke, nes užpuls jos tave? Burtai kokie ten yra? Šiena iš po staltiesės traukti reikia? Na jūs man kvailam žmogui pasakykit, tai sugalvojo krikščionys? Juk katalikai save vadina krikščionimis. Man tai pagonių šventė. Paskaičius Šventą Raštą nė vienoje vietoje nerasite to jog gyvuliai kalbėjo Jėzaus gimimo išvakarėse, bet katalikai nusprendė tai pasakyti, nes visai kitoje Rašto vietoje asilas kalbėjo. Bet tai nebuvo Kalėdų išvakarės, tai buvo kur kas vėliau.

Taigi remiantis tikru ir gyvu Dievo Žodžiu aš žinau jog kūčios ne šventė.

P.S. Kas nusprendė jog per kūčias reikia valgyti tik žuvį? Nuo pat pirmų pasaulio dienų žmonės valgė viską, o Šventame Rašte Apaštalų darbų 11 skyriuje parašyta jog galima valgyti viską, nes senaisiais laikais žydams buvo uždraustas nešvarus maistas, bet šitoje vietoje Dievas liepia valgyti viską. Taip kad nematau tikslo valgyti tik žuvį. Nematau tikslo švęsti kūčių, tai ne krikščionių šventė.

KŪČIŲ PAPROČIAI IR TRADICIJOS

P. Dundulienės nuomone trumpiausios dienos ir saulės grįžimo švenčių apeigos pradėjo formotis tada, kai žmogus dar nesuprato daugelio gamtos reiškinių, nežinojo dėl kokios priežasties dienos trumpėja, o vėliau ilgėja. (3; 228) Žinoma, sparčiausiai šios apeigos formavosi atsiradus ir plėtojantis žemdirbystei, bei gyvulininkystei.

Raiškia gamtos kaitą žmogus savo pasaulėvaizdyje padalino į du polius: viename sutelktos

palankios žmogui dvasios, antrame – piktosios (6; 98) Šių priešingybių kova atsispindi liaudies papročiuose ir tradicijose, kitaip tariant kova tarp vasaros ir žiemos, tamsos ir šviesos ir t.t. Saulės sugrįžimo pradedama laukti lapkričio 30d., o gruodžio pabaigoje buvo atliekamos iškilmingos apeigos, trukdavo iki sausio 6d.(94; 16) Jos turėjo garantuoti gerą būsimų metų derlių bei asmeninę žmonių laimę. Šis laikotarpis buvo kupinas paslaptingo, netikrumo ir baimės: žemdirbiai laikėsi įvairių draudimų, žaisdavo žaidimus turinčius magiškos galios, burdavo bei aukodavo dievams. Diena, nuo kurios pradeda ilgėti dienos buvo vadinama Kūčiomis (gruodžio 24d.) Ją lydėdavo ypatingos apeigos, magiški veiksmai, burtai ir t.t. J.Kudirka senąsias Kūčias laiko metų derliaus nuėmimo palydėtuves, tai tarsi “dviejų žemdirbio veiklos laikotarpių sandūra”.(5; 47) Gruodžio mėnesiui būdingos kūlės ir linamynio pabaigtuvės, todėl neatsitiktinai Kūčių vakarą ypatinga vieta skiriama javų pėdo apeigoms.(2; 123) Senujų žemės darbo papročių ir švenčių ypatybė ta, kad čia į vieną visumą susijungiami praeitis, dabartis ir ateitis: buvo džiaugiamasi dabartimi ir stengiamasi vienaip ar kitai lemti ateities sėkmę. Šventės sudedamoji dalis buvo atsiriboti nuo buvusių ir galinčių ištikti nesėkmių. Be to Kūčios glaudžiai susijusios su mirusiais, tam pritaria J.Balys, N.Vėlius ir A.J.Greimas.(5; 49) Kūčių pavadinimas labai senos kilmės ir bendras daugeliui Europos tautų. Jis kilęs iš graikiško žodžio “kukkia”, kuris reiškė iš įvairių grūdų pagamintą patiekalą, skirtą vaišinti tą dieną apsilankančioms vėlėms. Manoma, kad Kūčios atėjusios į Lietuvą per senuosius gudus apie XII a. Pabaigą.(3; 230) Nuo patiekalo imta vadinti ir pati šventė. Be to Kūčios sudėtis ne visuose regionuose buvo vienoda, tai išsamiau aprašo P.Dundulienė.(4; 22-23) Kūčios buvo didžiausia tvarkymosi ir švarinimosi diena, per kurią žmogus stengėsi visapusiškai apsivalyti.(8; 538) J.Kudirka šią dieną padalino į tris etapus: Kūčių diena, Kūčių vakaras ir Kūčių naktis. Kiekvienas etapas turi savo reikšmę, apeigas, darbus ir savitą elgseną. Kūčių diena buvo skirta dvasiniam ir fiziniam apsivalymui. Šią dieną dažniausiai buvo laikomasi pasninko, nevalgoma mėsinių ir pieniškų patiekalų. Daugelis senolių laikydavosi “juodojo” pasninko, kai pasižadama nieko nevalgyti visą dieną, o kiti net vandens atsisakydavo.(7; 34) Ligoniai ir sunkiai dirbantys vyrai galėjo rytą ir pietums gauti košės ar sriubos. Lengviausias pasninkas, J.Kudirkos manymu, buvo Žemaitijoje, tai galėjo įtakoti vėlyvas jos krikštas. Visi žmonės tą dieną stengėsi išlaikyti santarvę, atsiprašydavo kaimynų ir susitaikydavo. Tam laikui buvo būdingas dalinimasis su šeimos nariais ir kaimynais, nes tai atneša derlių ir sėkmingus metus, tačiau kitur buvo tikima, kad su paskolintu daiktu paskolini ir savo laimę bei sėkmę.(7; 36) Tikriausiai todėl Suvalkija garsėja skūpumu?.. Svečių per Kūčias retai kas turėjo. Moters ar poros atėjimas buvo laikomas geru ženklu, o vyro – ne. Kaimynai stengdavosi vieni pas kitus eiti tik su reikalu ir neperžengdavo namų slenksčio, kad neišneštų sėkmės. Skolų gražinimą greičiausiai galime sieti su vidiniu savęs sudrausminimu, moraliniu apsivalymu. Skolintis reiškė laimės ir derliaus atėmimą.(7; 38)

Vyrai ir moterys bei vaikai per Kūčias dirbdavo atitinkamus darbus: sunešdavo malkas, nušluodavo kiemą,

rūpinosi gyvuliais, aprišdavo vaismedžius, žvejyba užsiimdavo Aukštaitijos ir Dzūkijos gyventojai, medžiotojai medžiojo ir t.t.(7; 40) Visus darbus buvo stengiamasi atlikti iki pietų. Moterys turėdavo rūpintis patalpų tvarkymu, darbais virtuvėje, krosnies kūrenimu. Buvo stengiamasi sukurti harmoniją ne tik savo viduje, bet ir gyvenamoje erdvėje. Kūčių diena buvo apsupta burtų bei magiškų veiksmų. Moterys ir merginos nepalikdavo nebaigto kuodelio manydamos, kad laumės jį priterš, būtinai turėjo nukirpti aveles, kad laumės jų nenukirptų(2; 122) Tą dieną buvo draudžiama malti, malkas skaldyti, kulti, nes triukšmą sukeliantys darbai, ateinančią vasarą sukels audras ir krušas. Žmonės nelopė drabužių, nes manė, kad gyvuliai

negimtų margi, kad avys “ nesisuktų kvaituliu”(4; 20) Kiti nesijodavo rugių, kad nesusisuktų verpetais ir neišgultų. Apskritai stengėsi visi darbus nudirbti iki Kūčių, o tą dieną dirbdavo tik būtinus. Pasiruošus šventėms, pagal apeigas reikėdavo ir nusiprausti. Pirmiausiai nusirengusius iki juosmens vyrus prausdavo šeimininkės, o po jų prausdavosi moterys. Atsiradus pirtims šis ritualas perkeltas į pastarąsias. Nusiprausimas turėjo magiškų galių, jis galėjo apsaugoti žmogų nuo ligų, nelaimių, piktų dvasių. Taip buvo nuplaunamos ir blogų žmonių mintys bei nedori darbai.(7;48-49)

Kūčių dieną išpuošdavo namus. Daugelio trobų kampe buvo statomos javų pėdas, kuriame buvo “derliaus ir skalsos viltys”.(7; 57) Stalas buvo apdėtas šieniu, kurio dalį dėdavo ir po stalu. Buvo vietovių , kuriuose stalo šieniu nedengė, jį dėdavo tik po kalėdaičių lėkštute. (4; 21)Prie stalo susėdama sužibus šiaurinei žvaigždei, jei debesuota gerai sutemus arba tėvui pasakius, kad laikas valgyti.(1; 209) B.Bračas pateikia įdomų žmonių, esančių prie stalo skaičiavimą. Per Kūčias turi būti porinis skaičius žmonių, nes kitu atveju vienas žmogus iš tos šeimos turės mirti. Todėl stengdavosi ką nors pasikviesti, kad būtų išvengta nelyginio skaičiaus žmonių.(2; 123) Ant stalo buvo patiekiami 5-6 ,kitur 9 patiekalai. Kūčių valgiai buvo gaminami iš ankštinių ir grūdinių kultūrų, aguonų, kanapių, grūdų, linų sėmenų, daržovių, miško ir sodo gerybių, silkės ir žuvies. Buvo valgoma saldžiai, kad žmogaus gyvenimas būtų saldus. Lietuvoje J.Kudirka yra surašęs daugiau nei 800 patiekalų, išsamiau juos aprašytus galima rasti knygoje “Kūčių stalas” ir “Lietuviškos Kūčios ir Kalėdos”. Dzūkijoje ir Suvalkijoje Kūčių vakarienės sudedamoji dalis buvo kraitelės arba rėčio su valgiais nešimas apie trobą. Šį ritualą atlikdavo tėvas ar senelis. Įvairiuose regionuose buvo nešami skirtingi valgiai. (2; 128) S.Kisielienė knygoje “Lietuvių kalendorinės šventės” rašo, kad Kūčias pradėdavo suvalgydami truputį duonos: “šeimininkas, palaiminęs valgius, kiekvienam duodavo po duonos gabalėlį su žiupsneliu druskos” Tai labai archainis paprotys. Įvedus Lietuvoje krikščionybę duoną pakeitė paplotėlis. (S.Kisielienė “Lietuvių kalendorinės šventės” p.22) Prie stalo elgiamasi ramiai pagarbiai ir pakiliai. Prisimenami giminės mirusieji, tą vakarą nešluoja grindų ir stengiasi neišlieti vandens, kad vėlių neišvytų iš namų. J.Kudirka aiškiai aprašė giminės mirusiųjų laukimo, priėmimo, maitinimo ir nakvindinimo papročius.(7; 107-109)

Verti dėmesio yra Kūčių burtai susiformavę per ilgus šimtmečius. P.Dundulienė mano, kad pirmiausia ir buvo agrarinio pobūdžio, nors dažnai siejasi su gyvulininkyste bei asmeniniu žmogaus gyvenimu.(3;b 233) Kūčių dieną žmonėms rūpėjo rasti atsakymus į daugelį klausimų. Iškaro po vakarienės reikšminga vieta tenka ateities spėjimams. Jų būta labai įvairių: prie stalo, lauke, spėjimai iš apavo, ugnies, vandens, spėjimai pagal gyvūnus, sapnus ir t.t. Labai plačiai ateities spėjimus yra aprašęs J.Kudirka.(7; 123-166) Kūčių naktis buvo pati paslaptinčiausia metuose. Joje vykdavo keisti dalykai, vanduo virsdavo vynu, gyvuliai imdavo kalbėti žmonių balsais. Didelis dėmesys naktį buvo skiriamas laukų, sodų, bičių, gyvulių lankymui. Šeimininkas stebėdavo dangaus kūnus, vėją, šaltį ir kt.(7; 166-199) (4; 26-31) Anot J.Kudirkos, Kūčios daugeliu atveju siejasi su kitais kalendoriniais ir darbo papročiais bei šeimos iškilmėmis.